



*«Інтеграція навчального процесу
як чинник формування
життєвих компетентностей школярів
в сучасній сільській школі»*

"Можна бездумно тужити за втраченими ідеалами, скаржитись на падіння духовності та вихованості, втрату людяності й моральності, загалом на життя і на школу, але хід подій вже не повернути. Погрожувати поїздові, що стрімко віддаляється від перону, дозволено лише дітям"

І. Підласий

Особистісну
орієнтацію

Диферен
ціацію

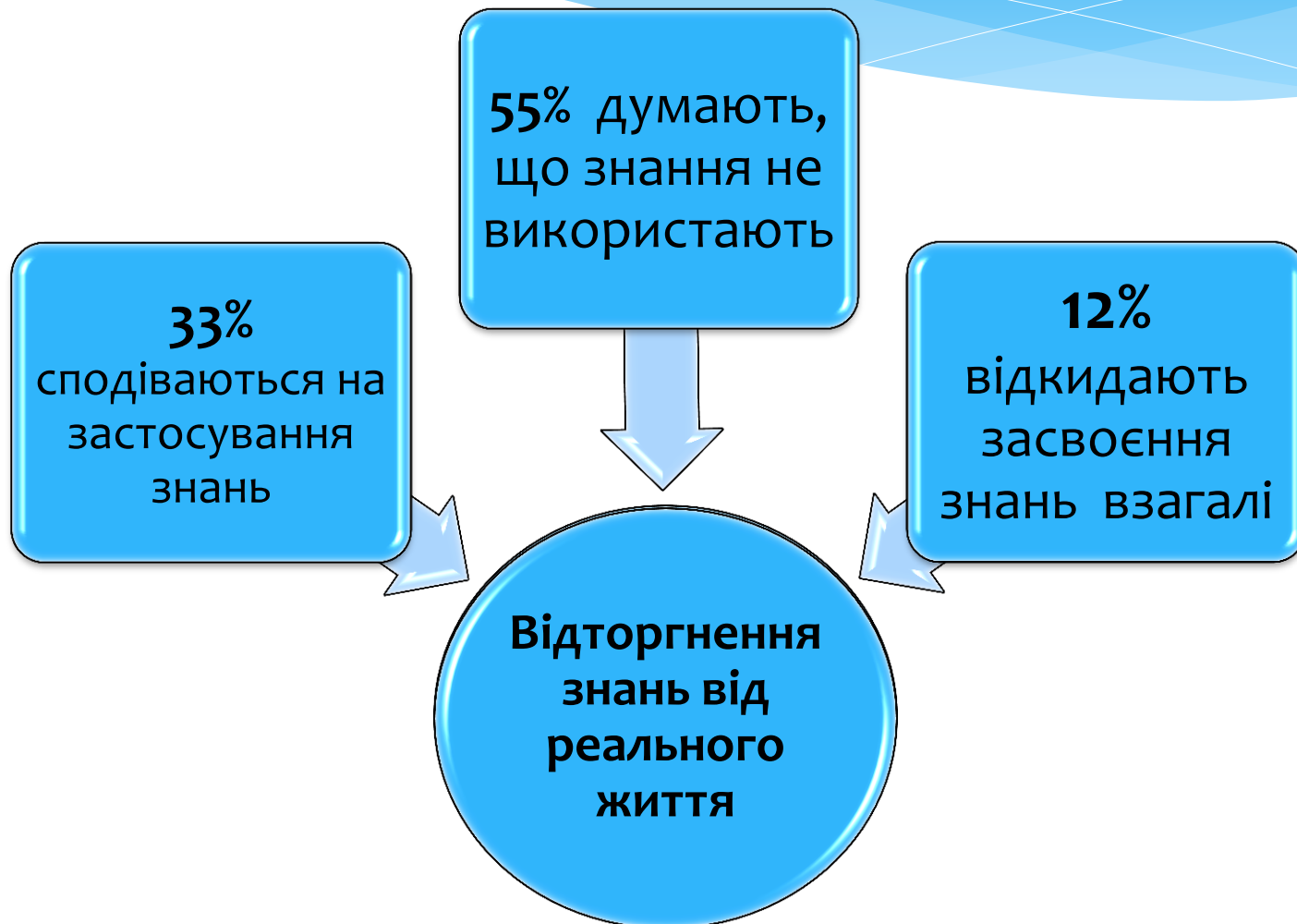
Багатопр
фільність

Інтеграцію

Загальною
тенденцією розвитку
сучасного навчання
є орієнтація на:

«Учні́вський барометр»

застосування знань, отриманих на уроках природничого циклу



Головним завданням освіти є підготовка молоді до сучасного життя, тобто формування в неї необхідних компетентностей через:

- Особистісна спрямованість навчання

людина —
головна
цінність
освітнього
процесу



- Формування узагальнених дисциплінарних структур і способів діяльності

засвоєння знань
на основі
усвідомлення
закономірностей



- Пріоритет основних мотивів у навчанні

спонукальні,
внутрішні,
зовнішні й
організаційні



- Системність у навчанні

усвідомлення
зв'язків
усередині
наукової теорії



- Проблемність навчання.

Вирішення
поставленої
проблеми



- Рефлексія діяльності.

Відтворення
результатів
діяльності



- Діалогічність

істина виникає
в процесі
діалогічного
спілкування



Вирішити основні суперечності освіти - протиріччя між безмежністю знань і обмеженими людськими ресурсами - може інтеграція

НЕОБХІДНО РОЗРІЗНЯТИ!

ІНТЕГРАЦІЮ

НЕ
ЗМІШУВАТИ

МІЖПРЕДМЕТНІ
ЗВ'ЯЗКИ

КОРОТКІ
ПРИНАГІДНІ
ВКРАПЛЕННЯ
В УРОК
ВІДОМОСТЕЙ
З МАТЕРІАЛУ
ІНШИХ
ПРЕДМЕТІВ

СПРИЯЮТЬ ГЛИБШОМУ СПРИЙМАННЮ
ТА ОСМИСЛЕННЮ ВИУЧУВАНОВОГО

Поняття «Інтеграція»



Інтеграція – об'єднання, глибоке взаємопроникнення, злиття, в одному навчальному матеріалі узагальнених знань з різних навчальних предметів, що дасть можливість досягнути цілісності знань.

Поняття «інтеграція» від лат. integer – повний, цілий) – може мати два значення:

- А) створення у школярів цілісного уявлення про навколишній світ (тут інтеграція розглядається як мета навчання);
- Б) знаходження спільної платформи для зближення знань (тут інтеграція - засіб навчання).

Поява інтеграції є результатом високого рівня реалізації міжпредметних зв'язків, що передбачає не тільки комунікацію між предметними галузями знань, а й встановлення глибинного зв'язку між ними. Інтеграція ґрунтується на загальних для кількох предметних галузей знань наукових ідеях, концепціях, що дають цілісне уявлення про людину, світ, життя.

Використання інтеграції в навчально-виховному процесі – формування наступних компетенцій:

- ✓ **ціннісно-сміслових** (розуміння мети уроку, важливості вивчення теми);
- ✓ **загальнокультурних** (культура мовлення, почуття патріотизму);
- ✓ **інформаційних** (робота з комп'ютером, вміння підбирати матеріал);
- ✓ **комунікативних** (вміння працювати в групах, вислуховувати, спілкуватися);
- ✓ **життєвих** (використання знань отриманих під час уроків біології, географії, хімії в реальному житті).

ЯКІ Є ВИДИ ІНТЕГРАЦІЇ?

РОЗРІЗНЯЮТЬ ІНТЕГРАЦІЮ

ЗА ЗМІСТОМ:

ЗАЛУЧЕННЯ
МАТЕРІАЛУ
ІНШИХ
ПРЕДМЕТІВ



**ЗА СПОСОБАМИ
ПІЗНАВАЛЬНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ:**

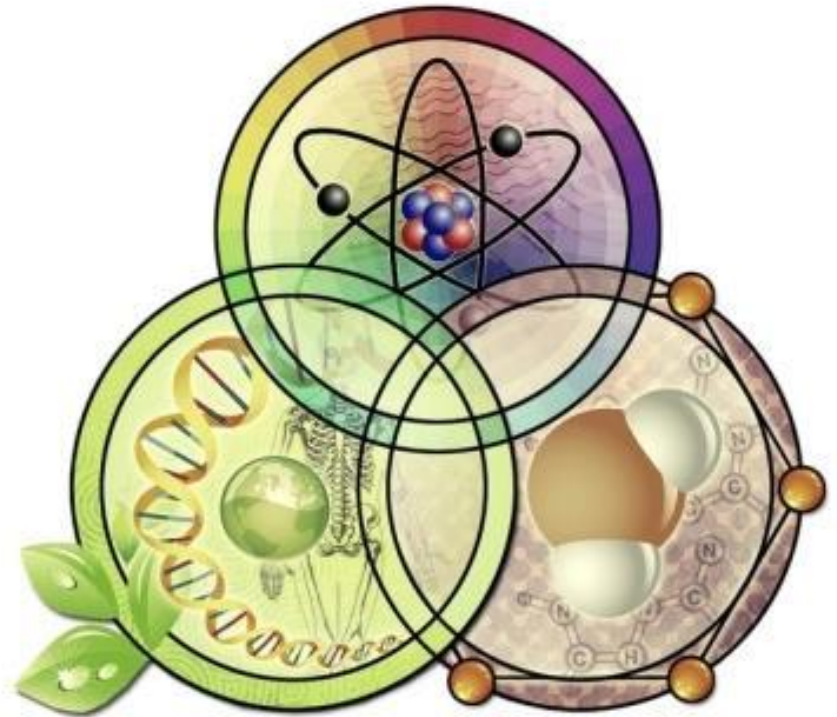
- СПОСТЕРЕЖЕННЯ
- МИСЛЕННЯ
- МОВЛЕННЯ

В ІНТЕГРОВАНОМУ УРОЦІ ЗАСТОСОВУЮТЬ ОБИДВА СПОСОБИ

Рівні інтеграції

Є три рівні інтеграції:

- **Внутрішньопредметна** - інтеграція понять всередині окремих навчальних предметів;
- **міжпредметна** - синтез фактів, понять, принципів і т.д. двох і більше дисциплін, що і повинен використовувати педагог при підготовці інтегрованого уроку;
- **транспредметна** - синтез компонентів основного і додаткового змісту освіти.



**МІЖПРЕДМЕТНА
ІНТЕГРАЦІЯ
МОЖЕ БУТИ:**

ПОВНА

становить собою
об'єднання в одному
курсі різних
навчальних предметів
(історія+математика+
географія+
природознавство)

ЧАСТКОВА

полягає в
поєднанні
матеріалу
різних предметів,
підпорядкованого
одній темі

ІНТЕГРАЦІЙНА МОДЕЛЬ НАВЧАННЯ

системність

комплексність

цілісність

синтез

гармонія

Інтегративні форми та технології навчання

- інтегративна педагогіка;
- інтегративні курси;
- інтегровані навчальні заклади;
- концентроване навчання;
- інтегровані курси;
- дні інтеграції;
- інтегровані уроки

ЩО ТАКЕ ІНТЕГРОВАНІЙ УРОК?

- ❖ **НОВИЙ ТИП УРОКУ**, у якому навколо однієї теми поєднано відомості різних навчальних предметів

ЩО НЕОБХІДНО ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ІНТЕГРОВАНОГО УРОКУ?

ОБГРУНТУВАТИ:

1

ДОЦІЛЬНІСТЬ
ІНТЕГРУВАННЯ І
ЯКОГО САМЕ

2

ДОБІР
НАВЧАЛЬНОГО
МАТЕРІАЛУ
ДЛЯ
ІНТЕГРУВАННЯ

3

ВИБІР
СТРУКТУРИ
(ПОЄДНАННЯ
СКЛАДОВИХ
ЧАСТИН)
І ТЕХНОЛОГІЇ
ПРОВЕДЕННЯ

Інтегровані уроки

```
graph TD; A[Інтегровані уроки] --> B[цілісні]; A --> C[фрагментарні];
```

цілісні

фрагментарні

- неспівпаданням загальних навчальних тем з різних навчальних предметів за часом вивчення
- неможливість провести цілий урок інтегрованим, тому що на цьому уроці необхідно проходити і інший програмний матеріал, який не може бути інтегрованим з цим предметом

Для ефективного проведення інтегрованих уроків необхідні наступні умови:

- * правильне визначення об'єкту вивчення, ретельний відбір змісту уроку;
- * високі професійні якості педагогів, що забезпечать творчу співпрацю вчителів і учнів при підготовці уроку;
- * включення самоосвіти учнів в навчальний процес;
- * використання методів проблемного навчання, активізація розумової діяльності на всіх етапах уроку;
- * продумане поєднання індивідуальних, парних, групових форм роботи;
- * обов'язкове врахування вікових психологічних особливостей учнів.

Які завдання вирішує такий урок

Інтегрований урок дозволяє вирішувати цілий ряд завдань, які важко реалізувати в рамках традиційних підходів.

Ось деякі з таких завдань:

- підвищення мотивації навчальної діяльності за рахунок нестандартної форми;
- розгляд понять, які використовуються
- на різних предметних уроках
- організація цілеспрямованої роботи з розумовими операціями: порівняння, узагальнення, класифікація, аналіз, синтез і т.д.;
- показ міжпредметних зв'язків та їх застосування при вирішенні різноманітних завдань.



Типи і форми інтегрованих уроків

Урок засвоєння нових знань

форми організації навчання:

- лекції,
- бесіди,
- конференції,
- семінари,
- комбіновані уроки.



На таких уроках раціонально використовувати самостійну роботу дітей з науково-популярною, довідковою літературою, складання таблиць, плакатів

Новий матеріал протягом уроку учні порівнюють з уже наявними знаннями, зіставляють їх, синтезують, додають з раніше відомого на основі асоціативного мислення.

Тип уроку: застосування знань на практиці



Основні форми уроків даного типу:

- рольові та ділові ігри;
- практикуми;
- уроки захисту проектів;
- подорож;
- екскурсія;
- урок творчого пошуку



- На цих уроках, мобілізуючи теоретичні знання, діти включаються в експериментальну, дослідницьку, пошукову та частково-пошукову діяльність.
- У дітей формуються наукові погляди, цілісний світогляд.

Урок творчого пошуку



Урок творчого пошуку передбачає, що діти самостійно шукають вирішення поставленої проблеми, інформацію для відповіді на питання, додаткові відомості з даної теми.

Методи пошуку повинні бути попередньо добре продумані вчителями й засвоєні учнями на попередніх заняттях.

Такий урок може мати високу ефективність.

Тип уроку: урок повторення, систематизації та узагальнення знань, закріплення умінь

Цей урок сприяє найбільшій інтеграції та реалізації міжпредметних зв'язків.

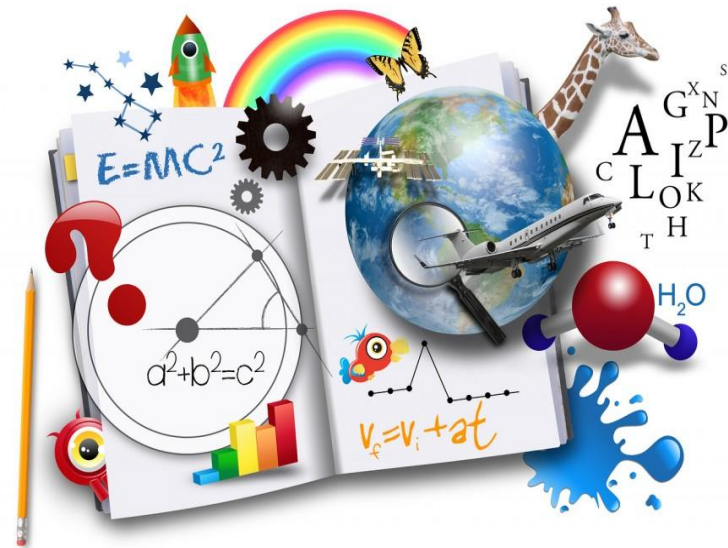
Форми даного типу уроку:

- повторювально-узагальнюючий урок;
- диспут;
- гра (КВН, щасливий випадок, поле чудес, конкурс, вікторина);
- театралізований урок (урок-суд);
- урок-вдосконалення;
- заключна конференція;
- заключна екскурсія;
- оглядова конференція;
- урок-бесіда.



Урок повторення и узагальнення

Урок повторення й узагальнення може використовуватися при можливості об'єднання матеріалу суміжних дисциплін навколо однієї мети, поєднання тим самим повторення і закріплення знань, умінь і навичок з різних предметів на одному уроці чи паралельних уроках



Тип уроку: урок контролю та перевірки знань і умінь



Поточний контроль на уроках здійснюється постійно, але для ґрунтовного контролю складаються спеціальні уроки.

Форми уроку:

- урок-залік;
- вікторина;
- конкурси;
- огляд знань;
- захист творчих робіт, проектів;
- творчий звіт;
- випуск газети

такі уроки вимагають особливого співробітництва вчителів предметників зі складання завдань, які передбачали б тісний зв'язок питань з навколишнім життям, а учні в результаті бачили б цілісність знань, їх і взаємозв'язок при вирішенні конкретних проблем у навколишньому світі

Етапи розробки і підготовки інтегрованих уроків

Першим етапом даної роботи є :

- вивчення та узгодження навчальних програм з предметів ;
- розгляд інтегровального змісту взаємопов'язаних тем з предметів ,
- вибір теми та мети уроку з міжпредметних змістом

Навчальні програми обов'язково повинні бути ідентичні , головне - виявити загальні напрями даних тем; обговорити і сформулювати загальні поняття , узгодити час їх вивчення; для цього необхідні взаємні консультації вчителів .

Головне завдання - позначити мету майбутнього інтегрованого уроку або інтегрованого курсу .

Другий етап



- Вибір форми інтегрованого уроку .
- Складання плану уроку ,
- Визначення методів контролю та оцінки школярами методів і засобів навчання .
- Кожен вчитель готує свою частину уроку з урахуванням виділеного часу (презентацію для учнів ; роздатковий матеріал; завдання для уроку; питання для самоперевірки і т.д.) , а потім весь зібраний матеріал об'єднують в єдине ціле.

Третій етап



- слід звернути особливу увагу на організацію інтегрованого уроку: ретельно продумати розташування необхідного обладнання, щоб не витратити час на його пошуки або розвішування під час уроку;
- продумати форми організації практичної роботи учнів і розставити відповідно столи;
- заздалегідь розкласти на столах необхідний роздатковий і робочий матеріал.
- Все це необхідно для більш раціонального використання часу, відведеного на урок.

ЩО ТАКЕ **БІНАРНИЙ** УРОК?

❖ **БІНАРНИЙ** (ВІД ЛАТ. BINARIUS - **ПОДВІЙНИЙ**) УРОК –

Бінарний урок – це різновид інтегрованого уроку, що органічно поєднує вивчення двох предметів, наприклад, хімії та географії.

Методика бінарного уроку відрізняється від методики традиційного тим, що урок з деякої теми проводять два або більше викладачів. Етапи такого уроку не ізольовані один від одного, а органічно взаємопов'язані, пластичні та можуть переплітатися один з одним.

План підготовки до бінарного уроку

1. Учителі-однодумці визначають тему, цілі, задачі уроку, спільні для обох предметів та специфічні для кожного. Проведення уроку доцільне лише за умови наявності спільної мети.
2. Залежно від теми, мети та завдань уроку визначається його тип.
3. У відповідності до теми, задач, типу уроку, з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей школярів, добирається фактичний і дидактичний матеріал.
4. Обирається найбільш ефективне поєднання методів і прийомів – відповідно до поставленої мети, змісту навчального матеріалу, дидактичних задач навчальних предметів, що інтегруються.
5. Обмірковується структура уроку. Акцент робиться на самостійній пізнавальній діяльності учнів (а не заучуванні готових висновків), створенні проблемних ситуацій з урахуванням логіки навчальних дисциплін.
6. Визначається ступінь участі кожного з учителів: або обидва (троє, четверо) працюють на рівних (відбувається діалог), або хтось із них «включається» в урок епізодично.

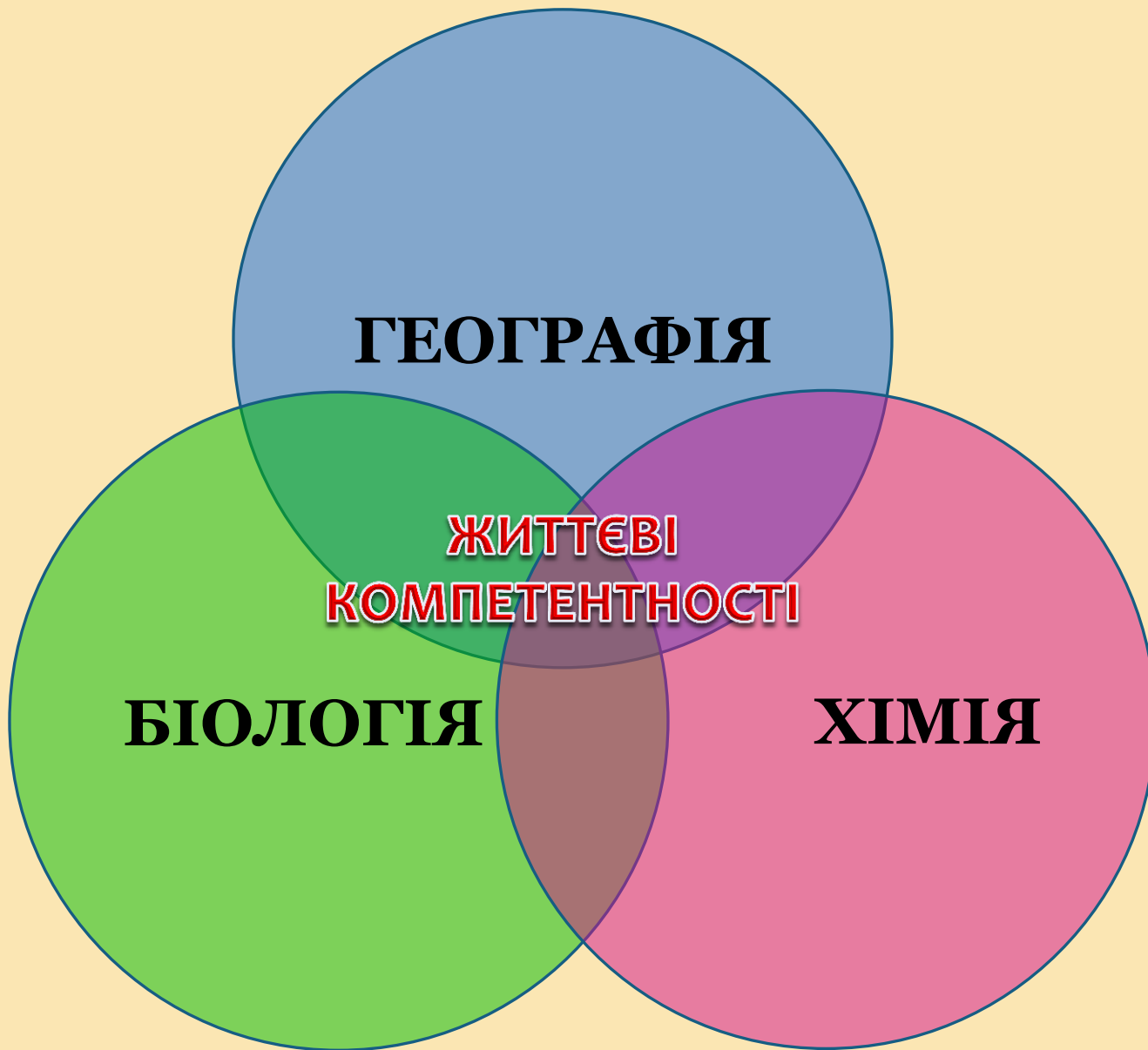
Методичні принципи об'єднання предметів



Які предмети легко інтегрувати між собою?



1. Інформатика практично з будь-яким предметом;
2. Англійська мова практично з будь-яким предметом;
3. Математика з фізикою;
4. Історія з літературою, географією;
5. Креслення з інформатикою;
6. Біологія з хімією, географією;
7. Музику з історією



ГЕОГРАФІЯ

**ЖИТТЄВІ
КОМПЕТЕНТНОСТІ**

БІОЛОГІЯ

ХІМІЯ

Переваги інтегрованого уроку

- ❖ Розвиває творчий потенціал учнів, спонукає до творчого пізнання навколишньої дійсності, до встановлення причинно-наслідкових зв'язків, розвиває логіку, формує вміння порівнювати, узагальнювати, робити висновки.
- ❖ У школярів формується ініціативність, самостійність, комунікабельність, громадянська свідомість.
- ❖ Зростає адаптованість учнів до реалій життя, навколишній світ і різні процеси в ньому сприймаються цілісно.

ЧОМУ СПРИЯЮТЬ ІНТЕГРОВАНІ УРОКИ?

ОНОВЛЕННЮ ЗМІСТУ НАВЧАННЯ

УРІЗНОМАНІТНЕННЮ ФОРМ І МЕТОДІВ
НАВЧАННЯ

ПІДВИЩЕННЮ ЯКОСТІ ЗНАНЬ

ФОРМУВАННЯ
ЦІЛІСНОГО
СПРИЙНЯТТЯ
НАВКОЛИШНЬОГО
СВІТУ

Формування

ЖИТТЄВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

Інтеграційні процеси в освіті тривають. Перед кожним з нас відкриваються два шляхи: жити минулими досягненнями, не помічаючи кардинальні зміни у світі та суспільстві, або прагнути до змін і проводити їх, застосовуючи новітні освітні технології. З досвідом роботи стає зрозуміло, що не можна дати знання якоїсь окремої науки незалежно від інших наук.

Інтеграція, тобто органічне поєднання відомостей інших навчальних предметів навколо однієї теми, є однією з найперспективніших інновацій, яка закладає нові умови діяльності вчителів та учнів, що має великий вплив на формування компетентної соціально-адаптованої особистості.

Список літератури

- * Ковальова В.І. Інтеграція навчального процесу як чинник розвитку пізнавальної активності учнів. / Режим доступу: http://osvita.ua/school/lessons_summary/initial/8032
- * Островерхова Н. Інтегрований урок та його аналіз. / Режим доступу: <http://osvita.ua/school/technol/714>
- * Що таке інтеграція? Інтегровані уроки. / Режим доступу: http://teacher.at.ua/publ/shho_take_integracija_integrovani_uroki/19-1-0-3457

Методичне коло

«Інтеграція шкільних дисциплін»

- * 1. Запропонуйте теми уроків для внутрішньогалузевої інтеграції (в межах природничих предметів - біологія, географія, хімія) – до 5
- * 2. Запропонуйте теми уроків біології, географії, хімії для міжпредметної інтеграції – до 5
- * 3. Запропонуйте теми для транспредметної інтеграції - до 3
- * 4. Зконструйте інтегрований урок